

REDENEN / WAEROMME
DE WEST-INDISCHE ...

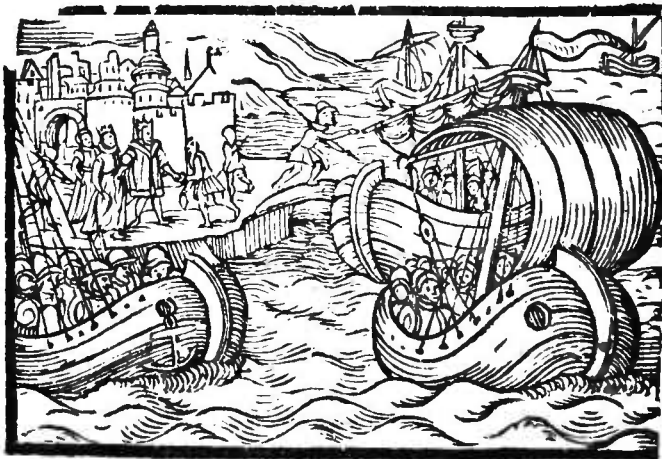
1624

Redenen /

VVaeromme de vvest-

Indische Compagnie dient te trachten het
Landt van BRASILIA den Co-
ninck van Spangien te ontmach-
tigen, en dat ten eersten.

Wesende een ghedeelte der Propositie
ghedaen door Ian Andries Moerbeek, aen zijn Wo-
stelijke Ghenade Mauritio Prince van Orange/etc.
ende eenighe andere Heeren Ghecommitteerden van
de Hooghe ende Groot-moghende Heeren de Staten
Generael der Vereenichde Nederlanden/in 's Graven
Haghe den 4. 5. ende 6. April / Anno 1623.

AMSTERDAM,

By Cornelis Lodewijcksz. vander Plasse/Woock. vercooper op de
hoock vande Beurſ, inden Italiaenſchen Wpbel/Anno. 1624.

Den Auteur tot alle goede en trouwe

P A T R I O T T E N .

Hier hebt ghy beminde Vrienden een lidt of ghe-
deelte van myne Propositie, gbedaen in April
1623. aen zyn Vorstelijcke Ghenade de Prince
van Orange, &c. ende eenige Heeren Gecommitteerde
vande H. ende G. Heeren, de Staten Generael van de
Vereenichde-Nederlanden, het vvelcke ick u E. mede
deele, op dat ghy daer uyt soudet leeren, hoe gantsch
proffytelijk voor de West-Indische Compagnie, hoe
dienstelijk voor de Ghemeente of Republique, ende
hoe schadelijk voor den Coninck van Spaengien het
zy, dat de voorsz. Compagnie den ghezeyden Coninck
het Lant van BRASILIA ontmachtighe, en dat mee
den eersten. Danckt Godt Almachtich, dat dese myne
Propositie, of dierghelijcke moghelijk door andere
ghedaen, als sulcke effect ghenomen heeft. Namentlijk:
dat de West-Indische Compagnie nu Meester is, van de
BAYA (vvesende een vande principaelste plaetsen van't
selve Landt) en biddet hem dat hy vorder de H.M. Hee-
ren Staten, syn Princelijcke Excell. van Orangien, &c.
ende de West-Indische Compagnie voorsz. vvil inspire-
ren ende incurageren, dat de andere deelen myner
Propositie oock moghen in't vverck gheleghende ende ge-
effe & ueert vverden: So sullen vvy alle te samen, noch
meerder en grooter oorsaken hebben hem te loven en
prysen. Vale. In Emrick den 6. September 1624.

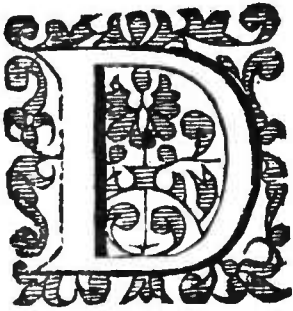
D. H. Dienst-willighe Diene

Jan Andries Moerbeek.

Redenen /

VVaeromme de vvest-

Indische Compagnie dient te trachten het
Landt van BRASILIA den Co-
ninck van Spangien te ontmach-
tigen, en dat ten eersten.

De Compagnie van West-Indien in bol-
comentheyt ghebracht spnde/ can niet be-
ters noch nootfakelijckers vooren nemē/
als het Landt van Brasiliën den Coninck
van Spangien te ontmachtigen/ en haer
eyghen te maecten/ de redenen waerom-
me/ syn veel / menigherley ende ghewil-
lich waer van ick eenighe doch nae myn
oordeel wel de voornaemsten sal ver-
haelen.

In eorre de
redenen syn
veel en menig-
gherley, na-
mentlyck.

I.

Om dat dit Landt wort beseten of bewoont vā twee natien of
volckeren/ namentlick Brasilianen ende Portugiesen / in desen
eynden gansch onbedreven in krijchsaecten en volgens dien noch
de practijcke/ noch de courage hebbende/ haer teghens de macht
vande West Indische Compⁿ. te defenderen en sullen ober sulcx
seer lichtelijck oertwommen werden/ voornamenelijck so wanneer
deselbe niet mannelijcke courage/ Nederlantsche kloeckmoedic-
heyt/ goet belept/ en voorsichticheyt aenghegrepen of besprongen
worden/ ende dat ist moghelijck opt onversienste.

Eerstlijck,
om dat de In-
voonders van
dien, onbedre-
ven zyn in
krijchsaecten

II.

De Portugiese natie die de meeste resistencie of tegentweer sullen
doen

M. 2

Ten tveden,
om dat de Port
regiesen aldaer
oock heymen
licke vyanden
zyn vanden
Coninck van
Spangien.

4
doen synde veel der selve bande Jootsche Religie/voorts merren-
deels geboren en geswozen vyanden vande Spaensche nacie/sul-
alle gelyckelijck of haer goetwillich onder de ghehoorsaemheyt
van uwe H. H. en Excell. begheben of lichtelijck daer toe con-
nin beweecht werden / of gans klauhartich de welvaert vande
Croone van Spangien int defenderen van dit Landt betrach-
ten / soo datter niet aen te twijffelen is/ of de Compagnie van
West-Indien sal haer in rozen tydt meester maecken van ghe-
heel Brasilien, tot welken eynde gans nodich sal syn / dat de
West-Indische Comp^e. gans beleest en vriendelijck met deselve
natie handele / yder vyshet van Religie toelatende/ende voorts
goede wetten en policie daer oprechten / ende een yder recht en
Justicie administreren.

I I I.

Tenderden,
dat dit Lant
bestaet alleen
maer in tvvee
plaetsen te be-
machtigen.

Alhoewel dat dit Landt van Brasilia grooter sy als gheheet
Duytslandt / Franckrijck / Engelandt / Spangien/ Schot-
landt / Icelandt/ ende de seventhien Nederlanden te samen/ende
dat de Portegiesen haer wel vier honderdt mijlen langhs de
Zee-kustten hebben neder gheslaghen / synde oock veel dyp-
senden int ghetal / soo syn effenwel maer twee principaelste
plaetsen int selve Landt / namentlijck de Baya en Pernam-
buco deselve verobert / ghesortificeert / midtsgaders hier en
daer eenighe Forten noch opgheworpen / ende te samen met
behoorlijcke Guarnisoenen beset / soo is de Compagnie
van West-Indien niet alleenlick meester van dit gheheel
Lant/ maer sal de pofessie van dien wel behouden.

I I I.

Ten vierden,
welcke 2.
plaetsen van
geen sonders
linge starcke
zyn.

Desse twee plaetsen / namentlijck de Baya en Pernambuco,
(in de welke dit groot Landt merendeels in bestaet als voos-
ren) syn van gheen sonderlinghe starckten of Fortificatien/
alsoo dat de selve dooz Godes ghenade / haest sullen en con-
nen verobert werden / ghelijck men daghelijcks by experien-
tie ziet en beuint / voornaementlijck als de West-Indische
Compagnie/manhaftighs Officieren/ goede Soldaten/ experte
Meesters of Ingenieurs / en behoorlijcke Krijchs-Instrumen-
ten derwaerts senden.

v.

Om dat dese twee voorschreven Steden dicht op / of aen de

Zie syn ghelegghen / daer de West-Indische Compagnie niet haer Soldaten en Oorloghsche ghercetschappen dadelijck by en ontrent conuen syn / de welcke sy dienvolghende conuen belegheren en aentasten / sonder eenichsins te vreesen dat sy met veel marcherens te Lande haer belt-legher sullen beriswacken / of van haer Schepen afgesneden werden / wesende hare retrace in tijt des noots / ende daer sy haere victuaille als andere nootsaekelichheden upt moeten becomen / behalven dat door al sulcke geleghentheyt die van dese 2. plaetsen of Steden / (soo den aenslach secreet wert gehouden) opt onbersienste conuen bespronghen en verobert werden.

Ten vyfden, en op de Zee-kuyl syn gelegghen.

VI.

Ende alsoo men int aentasten synder Opanden/ boorn aementlijck oock daer op moet letten / datmen de veroberde plaetsen of Steden can behouden of maintineren / en oock in tijt des noots assisteren met alle behoorzijckie nooddrusticheydt / als mede ontfetten / soo wanneer die van den Opandt wederom spraken belegghert / soo zullen uwe H. M. en Excellencie bebinden t' selve in consideratie leggende / dat de West-Indische Comp^e. dese twee Steden / namentlijck de Baya en Pernambuco niet alleen can behouden en maintineren / maer oock in tijt des noodt (dat den Koninck van Spangien die wederom quame te belegheren /) assisteren / daer inne sijn- tende ghenoechsaeme nootdrusticheydt van defensie. Als mede ten oberbloet bequamelijck sonder eenighe perijckel ontfetten.

Ten seften, om datmen deselve plaetsen can houdē, des senderen en ontfettē in tijt des noots.

VII.

Om dat den Coninck van Spangien onsen vyant dese Landen en Steden van Brasilien ten onrechten is besittende / hebbende de rechte Heere vant Koninckrijcke van Portegael / (waer onder Brasilien behoort) onbehoorzijck en onchristelijck daer van ontfet / ende de wettighe erfghenamen van dien / namentlijck sijn Excell. den Prince van Portegael / tegenwoordich residende alhier in s' Graven Hage / deselve tot noch toe onthouden soo ist meer als reden / omme de Goddelijcke rechtsoerdicheydt tot assistentie te hebben / dat de West-Indische Comp^e. aldaer beginne / te weten in Brasilien, toebehozende de Croone vant Portegael.

Ten sevendē, om dat den vyant deselve Landen ten onrechten besit.

M. 2

En achtsten
omme de alge-
meene voor-
biddinge en
segeninge al-
ler goede Pa-
trioten te ge-
nieten.

Alle goede Patriotten onses Vaderlants/ soo welbinnen als
burens lants heriderende of niet heriderende inde West-Indi-
sche Comp. verhoppen en verlanghen dat deselve Comp. volq-
mencllick mach georijneert werden / twiffelende niet of door de-
selve sal den Coninck van Spangien groote en casteigcke scha-
de / ende dese repudlijcke merckelijcke dienst aengedaen werden/
en specialijck in haer oorloggen verlicht / vidoende God Al-
machtich nacht en dach dat hy synen heylighen zegen daer toe
wil verleenen/wilcke aenroepinghe Godes/ seggheninge en booz-
biddinghe der Gemeente van geen cleynne importantie is/ maer
van groote consideratie / deshalven omme de boozschreven zega-
ninghe/boozbiddinghe of aenroepinghe Godes te hebben of te ge-
nieten/ is gans nootjaeckelijck/ achtervolghens de bede der aen-
roepers/ de saecke te beleggen/ namentlyck om het tot schade van
Spangien en dienst der Nederlanden te attenteren / ende dien
volghens de Landen van Brasilien te vermeesteren/ als ick uwe
H. M. ende u Excell. claerlijck sal bewysen.

I K.

Ten negende,
ten aenzien
van de groot
schat die de
Con pagnie
daer sal beco-
men in Sche-
pen en Coop
manschap.

De Comp. van West-Indien sal onghertwijffelt hier door be-
comen een seer grooten schat/ soo van Schepen als Coopman-
schappen die inde 2. boozsz. plaetsen (ten tyde datse deselve sul-
len aentasten of bespringhen) ghebonden sullen werden welke
boozsz. Schepen als Coopmanschappen te Landewaerts inne
niet gheblucht/ verbercht of wech ghesonden sullen connen wer-
den als contante penninghen/ Inweelen / Zilver of Gout.

K.

Ten thierenden
in andere es-
secten.

Den Coninck van Spangien / de Gheestelickheyt/ als mede
de particuliere Cooplieden van Portugael/ hebbende daer te lan-
de groote Capitalen bestaende in Landoen / Renten ghewassen/
schulden als Coopmanschappen niet verre te landewaerts inne/
maer in en ontrent de twee boozsz. Steden geleghen/ welke vol-
ghens dien / by die vande West-Indische Comp. alle te samen
connen aengheslagghen / gheconfiskeert en oock bemachticht
werden.

XI.

Ten elfsten
waer een alge-
meene hoof-
schattinge.

Alsoo de Portugiese natie haer hebben nedergheslagghen wel
vierhondert mijslen langs de Zee-kust henen van Brasilien daer-
men volghens dien ober alsoock in cozten tydt met Soldaten
can

ran by comen / en haer generen met Supcker-riet te planten /
 Supckeren te maecten / Coeback, Gember en andere bychten
 te sopen / deselve vercopende aen de Cooplieden van Portegael /
 of selfs derwaerts sendende / so syn der halben / daer te lande veel
 rycke en machtrighe persoonen, welcke alle te samen upt crachte
 bande conqueste een groot-schattinghe connen opgheleght wer-
 den ten profyte van de West-Indische Comp. de welcke niet
 wepnich sal importeren / ende sonder veel oppositien betaelt wer-
 den / ten aenzien dat deselve persoonen als mede alle de Portegies-
 se natie daer tegens ontlaghen sal syn van de Spaensche Ty-
 rannie en inquisitie / en onder de ghehoorzaemheyt gebzacht van
 uwre H. M. en Excell. Item datse alle nootdrifticheden vooz-
 taen overbloedigher en tot veel beteren pypz sullen hebben / hare
 middelen niet meerder verseeckeringe besitten / ende andere benez-
 ficien ghenieten / hier te lang te verhalen.

X I I.

By het welcke ghenoechsaem blyckt / dat de West-Indische
 Comp. hare ghedaane onkosten niet profijt haest of in cozten tyt
 wederom sal hebben / namentlyck upt den buyt die int verobe-
 ren deser twee voorsz. Steden ende naest ghelegghen plaetsen sal
 ghebonden werden / bestaende in Coopmanschappe / Schepen /
 Animonitie van Oorloghe / bychten / ghewassen / renten ende
 schulden als voorsz. welcke int veroveren bande Inwoonders /
 Soldaten noch Bootsghesellen sal connen de Comp. ontvremt
 of ontfet werden / en sullen effen wel de Soldaten en Bootsghes-
 sellen veel buyts becomen / soo aen contante penningen / Juwee-
 len / zilverwerck / kostelycke kledinge / Linnenwaet / als andere din-
 gen ghemerck dat dese twee plaetsen soo dicht aen de Zee en by der
 hant liggen / en dien volghens hare byanden onbervacht op den
 hals / en derhalben gheen tyd sullen hebben / het wech te voeren /
 te verstecken of te versenden / niet welcke plonderinghe goetwil-
 lich toe te laten / de West-Indische Compagnie soo groote repu-
 tatie sullen becomen dat sy tot allen tyden soo veel volckx sullen
 connen cryghen als sy van tyt tot tyt van node sal hebben.

Ten twaelf-
 den, ten aenff-
 dat alle Sold-
 daten en
 boorsteden
 onck groote
 buyt sullen
 becomen.

X I I I.

Ende is mede van gheen cleyne consideratie / dat den buyt / en
 boorts daer naer de ordonnaire retouren die de West-Indische
 Comp. upt die Landen sal becomen de onkosten bande byachten
 connen draghen / dien volghens sal hare toerustinghe groot en
 machtrich

Ten derthien-
 den, ten aenff-
 dat de oncoste
 cleyne sullen syn.
 en nochtans
 de vlooren
 machtrich

M. 2

machtichconnen sijn / en consequentelijck bequaem ende In-
 fisan die plaetsen te importeren en te bewaren / en effenwel niet
 costelijck vallen / wmc pder **Kist Dupcker** betaelt voor vracht
 ordonnaerlijck van **Brasilien** tot **Portegael** wel 20. guldens/
 en van **Portegael** tot in dese Landen wel acht guldens / is te sa-
 men dat pder **Kist Dupckers** te vracht can draghen acht en
 twintich of dertich guldens behalven noch wel soo veel die den
Coninck van **Spangien** voorincomende en uitgaende **Tol** in
Portegael treckt.

XIIII.

Ten viertiens
 den dar de be-
 heeringe deser
 Landen de
 Compagnie
 seer profijre-
 lyc sal sijn, be-
 staende in so-
 ven stucken,
 eenigelijck:
 de 1.

Wt dit Landt van **Brasilien** connen Jaerlicx hier te Lande
 ghebracht ende wederom verhandelt of verdistribueert werden
 60000. **Kisten Dupckers** / deselve nu ghereeckent op een dar-
 dendeel **Blancos**, een dardendeel **Mascuvados**, een dardendeel
Pannelos, pder **Kist** op vyfhondert pont **Dupckers** / en die daer
 inghekocht de **Blancos** tot acht / de **Mascuvados** tot vier / ende de
Pannelos tot twee groot pder pont / ghelijck als die in **Brasilien**
 ghemeenlijck ghelden / ende hier te Lande deselve wederom ver-
 coopende / de **Blancos** tot achtien / de **Mascuvados** tot twaelf / ende
 de **Pannelos** tot acht groot het pont / afstreckende 12. guldens
 op pder **Kist** voor vracht en clepne onkosten / soo wert daer by
 gheprofiteert outrent 53. **Tonnen Gouts**.

Item / deselve sestig duysent **Kisten Dupckers** costen in
Brasilien achtervolghende de boben voor 53. inkoop / ontrent de
 35. **Tonnen Goudts** die de **Comp^e** van **West-Indien** meest
 niet **Coopmanschappe** sal connen betalen / daer sy ten aldermin-
 sten 30. ten hondert op sullen verdienen / ende hare **Waren** noch
 goeden **coop** gheben / jae wel 30. ten hondert beter als die van
Portegael pleghen te doen / comt dat de **Comp^e**, daer by noch
 sal profiteren jaerlicx wel 10. **Tonnen Gouts**.

3. Item / het **Brasilihout** dat den **Coninck** van **Spangien** toe-
 comt is jaerlicxs waerdich wel 1½. **Tonne gouts** by gelt.

4. Item / op diversche andere **Coopmanschappe** / als **Toeback** /
Gember **Ciropen** **Confituren** etc. sal de **Comp^e**, des jaers wel
 verdienen hebben 3. a 4 **Tonnen Gouts**.

5. Item / uit de gemente aldaer sal de **Comp^e**, van **West-Indien**
 des jaers / niet diversche goede middelen hier onnodich te verha-
 len connen trecken ten minsten 3. a 4. **Tonnen Gouts**.

Item /

Item/ de thienden bande brachten die de Geestelicheyt kersit/ syn oock wel waerdich des jaers 3. a 4. Tonnen Gouts.

Item/ alle de gheconfiskeerde Landen en Renten des Conincx ende Geestelicheyt / sullen mede des jaers wel 3. a 4. Tonnen Gouts waerdich syn.

Alle het welcke te samen bedraeght ontrent de seben ende tseventich Tonnen Goudts / die de West-Indische Compaghie booz haer/ upt die Landen sal connen trecken peder Jaer. Hier af ghetrocken booz Jaerlijckse onkosten tot den Oorloghe/ (so te Water als te Lande onnne dese plaetsen in ghehoofsamenheyt te houden / ende teghen den Koninck van Spaengien te beschermen/ ontrent by gis 17. tonnen Gouts/so restert datter noch booz de selve Compagnie des Jaers sal ghewonnen werden supber ghelt ontrent de bystich Tonnen Gouts/ die zy sal verdienen niet minder dan so veel Capitael daer toe te ghebruycken / soo verre niet goet verstant/ oydere en beleyt daer wert ghehandelt.

x.v.

De Republique of de Gemeente der selve sal niet minder dese conqueste oorzackelijck als profytelijck zyn / want booz brachten en andere onghelden / die de Compagnie als boozsz. sal moeten betalen/ sullen de particulieren / wiens Schepen en persoonen daer toe ghebruyckt sullen werden/ des Jaers trecken ontrent de 8. Tonnen Gouts.

Ten vyftienden, datter niet's profytelijcker voor de Republique can voor ghenomen vverden, bestaende in 16. poincten naemtelijcken

Item/ upt de onkosten vanden Oorloghe/ principalijck als men de Soldaten en Bootsghefellen haer meeste huur eerst betaeldt ehuys comende / en dat men soo weynich Dzeemdelinghen derwaerts zendt of ghebruykt als nooghelijck is / op dat alles inde Probintie blybe/ sullen de particuliere trecken wel 20. Tonnen Gouts.

Item/ by het verrefineren bande bruyne Supckeren/ booznaemtelijck als uwe H. M. en Excell. ordonneren dat als dan geen bruyne Supckeren meer upt de Probintien moghen verzonden werden / sal gheprofiteert werden by de Refinadores der selber Supckeren wel 5. of 6. Tonnen Gouts Jaerlijcks.

Item/ by den meestendeel der Supckeren wederom te verhandelen buytens Landts / t welcke als dan by de particuliere vanden dese Probintien alleene can en sal gheschieden / soo in Duytslant/ Franckrijck/ Enghelant/ Italien/ Oostlant/ Polen/ Moscovien/

102

en andere Landen sal ten minsten gheproffiteert werden acht of
 tijen Connen Gouts.

Alle het welcke te saemen bedraecht ober de een en veertich
 Connen Gouts/die de Gemeente jaerlicx upt dese Landen sul-
 len trecken boven de vyftich Connen Gouts voorsz. die de
 West-Indische Comp. voorz proffytten sullen becomen.

5. Behalven alle arbejts loonen die de hantwerckers / Am-
 bachtlieden/Arbejders/Schippers en Schuytvoerders daer
 upt sullen trecken voorz haren arbejt.
6. Behalven dat dooz dese nieuwe negotie meest alle neringhen/
 Ambachten en negotien in dese Provincien sullen wassen en toe-
 nemen.
7. Behalven dat hier dooz veel personen die jaerlicx upt de Pro-
 vincien vertrecken na andere Landen en Coninckrycken occasie
 sal ghegheven werden omme in de Landen te blyben / ofte nae
 Brasilien te gaen woonen / en also onder de Jurisdictie van uwre
 H. M. en Excell. te blyben : de gemeene lasten te helpen dragen.
8. Behalven dat dooz alsulcke thyns blyvinge de consten hant-
 wercken en practycke / die soodanighe personen ghemeenelijck
 niet haer boeren in de voorsz. Landen/so gemeen niet sullen wer-
 den / en oock cer vergaen als toe nemen.
9. Behalven dat hier dooz veel personen en Capitalen upt alle
 quartieren in dese Provincien sullen invallen / omme dooz dese
 nieuwe negotie of trafyccke / en die daer meer aen vast is / haer
 generen en te verrijcken.
10. Behalven dat veel Ingesetenen deser Landen die tegentwooz-
 dich veel van haer contante penninghen senden na Franckryck/
 Enghelant / Oostlandt en andere plaetsen / om aldaer de selve
 ten proffyte aen te legghen per foute van goede ende avantagi-
 euse occasie alhier haer gelden voorsz. of een goet deel derselbe
 hier dooz thyns sullen ontbieden / omme die in Sypckeren/
 Brasilhout/Sember / Toeback of andere Coopmanschappen
 te imploereen die van Brasilien comen / of in Schepen te be-
 steden / of andere Waren daer voozen te ontbieden / die de West-
 Indische Comp. van doen sal hebben / waer upt dan de gemeen-
 te haer proffyt mede sal trecken.
11. Behalven dat veel personen van cleyne middelen hier dooz
 haer gheluck sullen willen verfoecken / en darwaerts gaen woo-
 nen voorz eenige Aeren / om daer te Lande Sypckerriet te plan-
 ten /

ten / Supckeren te maken / Toeback / Gember of af andere
 vruchten te winnen / winckelneringe te doen of eenige andere vo-
 satie waer te nemen. om also een Capitael te bergadren en daer
 mede wederom in haer Vaderlant te comen / gelyckmen ziet dat
 de Inwoonders van Spangien en Portegael daghelijckx doen/
 waer by de Gemeente so veel sal verrycken.

Behalven dat door dese nieuwe conqueste alle vaste goederen ^{12.}
 in dese Provintien sullen ryfen en waerdiger werden.

Behalven datmen hier door den handel van Capo Verde/
 Guinea en Angola in perfectie of volcomentheyt sal hebben / als ^{13.}
 so dan de Schepen die van Guinea ghemeenlyck ledich comen /
 over Brasilien sullen of connen comen / omme gheladen met
 Supckeren t'huys te comen / als mede datmen de negotie bande
 Swarten alsdan mede sal hebben / dewelcke in Brasilien veel
 van doen syn / omme het Supcker te maecten als andere arbeys
 te doen / dewelcke dan de Schepen handelende op Capo Verde/
 Guinea en Angola int obersteken na Brasilien mede connen ne-
 men. Ende so sulcx die bande West-Indische Comp^e. selfs niet
 willen doen / so connen sy andere dat toelaten / mits treckende 4.
 Mileresen voor yder Swart die afgeladen wert / het welcke den
 Tol is die den Coninck van Spangien daer van gemiet.

Behalven dat de Zeebaert deser Landen hier door ghetwel- ^{14.}
 dich sal tocnemen / want ten eersten alle de Portegiesen haer
 Zee-baerde op Brasilien / Capo Verde / Guinea en Angola
 sullen dese Provintien becomen. Ten tweeden in plaetse der
 veel Enghelschen / Franschen / en Oosterlinghen veel Sup-
 kereruyt Portegael na Italien / Franckryck / Enghelandt /
 Schotland / Oostlant en andere Landen voeren / soo sal t'selbe
 alsdan maer allerne door die van dese Provintien ghedaen wer-
 den. Ten 3. de waren die de voorsz. Natien uyt hare Landen
 nu in Portegael met hare Schepen brengen / ende bande Porteg-
 giesen gerocht werden om na Brasilien / Capo Verde / Guinea
 en Angola te senden / sullen alsdan van onse eygen Natie of In-
 woonders uyt dese quartieren voorsz selfs met haere Schepen
 ghehaelt of gebracht werden.

Behalven dat de incommende en uytgaende Conboyen mits ^{15.}
 gaders alle andere inpositien deser republycque hier door van
 tydt tot tydt meerder sullen uytbrengen.

16. **B**ehalven dat niet alleculck de republieque hier door aen-
sien en luster sal cruyghen en geestmeert werden by alle konin-
ghen/ Princen en Potentaten / als dit groot Landt besittende/
maer sal haren staet gantsch verseeckert werden/ ten aensien der
grootte schade die haren byant den Coninck van Spangien daer
door ja lyden als grootte inconuenienten daer hy in sal verhal-
len / als ick hier naer sal verhalen/ over sulckx dat hy onmachtigher
sal werden ons te becruyghen/ ende daer teghens wy mach-
tigher/ starcker en rycker om ons te defenderen/ het welcke niet
anders als een goet eynde in onsen Oorloghe can baren.

Yen seftiens
den om datter
niet schade-
lijck voor
den Coninck
van Spangien
aan gedaen
werden, be-
staende uyt
syn verlies,
veelende vier-
derley, te ver-
ten

XVI.

Den Coninck van Spangien sal hier door verliesen een groot
ghedeelte van syn West-Indien/ met alle syne Landen/ Kenten/
ghewassen/ inconsten en impositien aldaer.

Item/ alle syne Tollen van de Snyckeren die uyt Brasilien
in Portegael arriberen/ midtsghaders die wederom daer uyt ghe-
sonden of ghejaect werden van de breeudelunghen/ wesende ont-
rent 30. ten hondert van in en uytgaen.

1. **I**tem alle syne Tollen vande Coopmanschappen die vande
2. breeudelunghen in Portegael ghebracht / ende van de Coopli-
den aldaer ghekocht werden / omme na Brasilien te senden/ we-
sende mede van in en uytgaen ontrent 30 ten hondert

3. **I**tem/ alle syne Tollen van de swarten die jaerlicx in Brasili-
en gebracht werden/ wesende 4. Mileresen van yder swarte.

4. **I**tem / den Coninck van Spangien sal hier door verliesen
wel de helft van alle syne Zeebaert/ die teghenwoordich onder de
Portegiese natie door hare negotie van Brasilien, Capo verde
Guinea en Angola is bernstende/ het welcke van seer grootte con-
sideratie is / ende wel specialijck vande West-Indische Comp.
dient in recommandatie ghehouden te werden/ om also den Co-
ninc van Spangien van syne Schepen en Bootscholck te ontblo-
ten/ en volgens dien te bequamier syne andere Landen in West-
Indien gheleghen/ te ontmachtighen/ welcke hy ober zee ofte te
Water nootsaeckelijck sal moeten assisteren/ seconderen ofte ont-
setten.

Yen sevens
ejenden, en uyt
de inconueni-
enten daer hy
in sal verval-
len, synde seve-
int gheral, na-
melijck

XVII.

Het Coninckrycke van Portegael sal hier door gantsch beber-
ven of berarmen / want t' selbe gantsch en gheheel is bestaende
op de negotie van Brasilio alleene/ (also den handel van Oost-
Indien/

13

Judien/ Cabo Verde/ Guinea en Angola / merendeels haer is bedorven en ontnomen dooz de Oost-Indische Compagnie) des sen handel dan mede haer ontbreent / so resteren die van Portegael sonderlinghen niet. Soo sal den Koninck van Spaengien ghenootsaecht werden 't selve Koninckrijcke te ontlasten van diverse zynere Konincklycke inkomsten aldaer.

Item de Croone van Portegael sal hem hier dooz een last werden / want ten eersten veel particuliere van 't selve Koninckrijck hebben den Coninck veel en groote Capitaelen op zyn Eholen verschoten / trekkende daer van maer haeren Interest. Welcke Capitalen hy wederom sal moeten betalen so haest dese Landen van Brasilien hem sullen zyn ontnomen / ghemerckt alsdan zyne Tollen aldaer te niet sullen zyn / en niet machtich de Interesten van de voorsz Capitalen te betalen. Ten tweeden soo sal den Coninck in 't selve Koninckrijcke meer Forten of Kasteelen moeten maken / en niet Guarnisoen besetten / en zyn onbe Guarnisoenen aldaer verstercken. Oock mede aen de groote aldaer / grooter en meerder beneficien gheben om dit Koninckrijcke in goede ghehoorsaemheyt te houden of heeft te breezen dat 't selve haer bindende van alle haere negotie versterken / wel teghens hem mochten rebellieren / en uwe H. M. en Excell. aenroepen. Om sulchs dan vooren te comen / sal hy groote ghelden moeten spenderen / als gheseght.

Item de Enghelsche / Francen / Schotten / Oosterlinghen en Deenen sullen hier dooz aflaten meer op Portegael te negotieren / want sullen de Snyckeren aldaer niet meer binden / noch haer Waeren daeromme niet connen vercoopen. Waer dooz den Koninck der selver Schepen en Bootclieden in tydt des noodts sal missen / dat hem gheen cleyne onghelegghenheyt sal aenbrengghen / want sal daer dooz niet alleene zyn eyghen Schepen moeten tinnieren / daer mede hy veel van zyn penninghen sal consumeren / maer sal oock de selve niet vaerdigh connen hebben als hyse van noode sal hebben / mits alcht 't een of 't ander sal ontbrecken.

Item / den Coninc van Spaengien sal hier dooz in groote ende excessibe onkosté verballé / om niet alleene eē machtige scheeps Armade toe te rusten / maer oock een tamelyck groot velt-Leger / onne daer mede ist moghelyck dit Landt van Brasilien wederom te bekomen.

5. Item/alle zyne andere Landen van West-Indien sal hy noot-
saeckelyck moeten versien met starcke Garnisoenen Fortifica-
tien/Canons, veel Anunonitie van Oorloghe / en alle andere
Crygs-preparatie so wel inde zuyt-zee als Noort-zee. so verre hy
dezeibe Landen tegghens de West-Indische Compagnie wil de-
fenderen en niet verliesen / het welcke hem noch onmoghelyck sal
zyn als ick uwe H. M. en Excell. sal vertooncn / sal derhalven
alle zyne incomsten van West-Indien daer toe alleene wel van
noode hebben / nits alles hem te seer costelyck sal vallen.
6. Item/ het Credit dat den Coninck van Spaengien heeft by
zyne Negotianten sal hier dooz oock meestendeel vergaen / soo
dat hy syn Nederlantsche Oorloghe gheheel op een ander voet
sal moeten stellen/afdanckende wel de helft van alle syn kring-
volc/waer dooz desen republicque niet alleene van vrese der Oorlo-
ge ontslagen sal worden/ maer ooc middel en occasie betomen de
resterende Nederlanden nicde in Dyrheyt te stellen.
7. Item daer sal oock gheen cleyne questie on swaricheyt hier
dooz ontsaen tusschen de Spaensche en Portugiese natien over
de reoccupatie van t' Landt van Brasilien, want aen d'een syde
sal den Koninck Spaensche als andere Natien daer toe wil-
len ghebruycken / daer hem den noot oock toe sal schynen te
dyingen/ten aensien dat de Portugiesche natie als gesegt geheel
onervaren zyn in kringfaecken ende van hem niet veel vertrou-
wen: aen d'ander zyde die van Portegael verstaen en susti-
neren dat sulckx alleene dooz haer Natie sal moeten gheschieden/
dat oock de reden meest ghelyck is/soo in den Koninck de Por-
tegiesen daer toe ghebruyckt soo sal hy weynich connen uptrech-
ten/ende die Landen niet connen wederom betomen / en soo hy
Spaengiaers derwaerts sent / soo staet hem te vresen dat de
Portegiesen in Brasilien teenemael met de Compagnie van
West-Indien sullen aenspannen en accorderen / sonna ick can
niet sien wat goet garen hy daer van spinnen sal.

ten achtien-
den, om alle
Vyanden slau-
herichte na-
ken, en alle
Patriotten te
incourageren.

XVII.

Hier dooz sal booz al de Werelt eerst naecktelgck blycken de
onbertwinnelgcke couragie van uwe H. M. en Excell. mitsga-
ders groote en stoute Resolutie van de West-Indische Com-
pagnie als oock haer goet beleyt/ het welcke onghetwyfelt ver-
slaghencheyt inde harten onser vyanden / couragie int ghemoet
nwer Onderdanen ende een levendighe hoope in alle nwe vrien-
den/

den Vontghenooten en goet gunstighen sal baren.

15

X I X.

Hier dooz sal de West-Indische Compagnie middel ende oc-
casie becomen omme des koninck van Spaengien syne ande-
re Landen en Koninckrycken gheboeghelijck sonder perijckel en
bupten hare costen te ontweidighen / want op de profyten van
den Brasilsen handel sullen sy groote en starcke vlooten en veel
duysent soldaten connen onderhouden / ende t'zj van boozenn
de Noort-Zee ofte van achteren inde Zuyt-zee upt Brasilien
met versck volck / en Schepen opt onversienste doen besprun-
ghen ende bemachtighen.

Ten neghen-
tiendē, omme
hier door he-
middel te be-
comen de Kon-
ninc van Spā-
gien zyn heele
West-Indien
te ontweidighen.

X X.

Dooz de groote trafacke die in dese Landen van Brasilien
balt en veelheyt van Duyckeren en andere waren die van daer
comen sal de West-Indische Compagnie altydt daer te Lande
veel Schepen hebben deselve dan ghebuyckte neffens de ordon-
nare Oorlog-schepen die de selve Comp. tot defentie daer altydt
sal houden / sullen sy t'selve Lant teghens de macht vanden ko-
ninck van Spaengien wel defenderen.

Ten tvvintichē
sten, ten aensie
dat de Comp-
pagnie deselve
landen bequa-
mentlijck en
mer cleyne
costen sullen
connen bes-
sehermen,

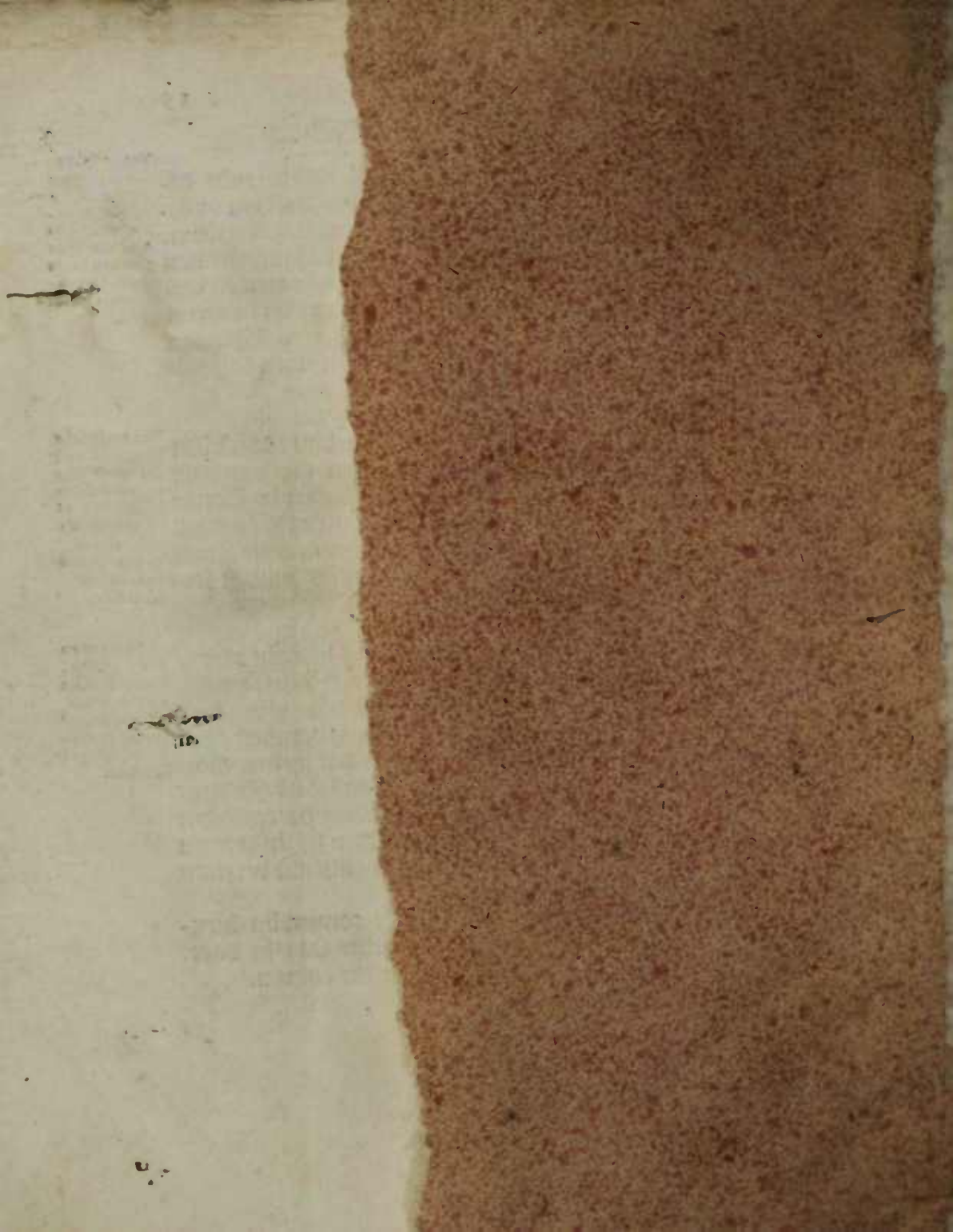
X X I.

Eyntlijck sal hier dooz het fundament gheleyt werden omme
de andere Nederlanden mede in Dyrheyt te stellen / ten aensien
dat den koninck van Spaengien wel de helft van syne Sol-
daten hier te Lande nootfaeckelijck sal moeten afdancken / p-
foute dat zyn silber ander wrack sal hebben / en dat hy den Oor-
loge op den bodem van syn eyghen Landen van West-Indien /
teghens de West-Indische Compagnie sal moeten boeren / dat
verhalven utwe H. M. en Excell. desselbe Landen sullen connen
met hare groote macht beroveren en verlossen / als alle verstan-
dighen dat met myn moeten bekenen.

Ten een en
tvvintichsten,
ten aensien dat
hier door de
andere Neder-
landen in vry-
heyt sullen ge-
raccken.

Meer redeneu soude ick alhier ten propooste connen by bren-
ghen / maer alsoo ick boorzghen oechsaem achte / sal ickt daer
by laten / en tot de andere deelen myner Propositie come n.

E Y N D E.

BRASILIANA DIGITAL

ORIENTAÇÕES PARA O USO

Esta é uma cópia digital de um documento (ou parte dele) que pertence a um dos acervos que participam do projeto BRASILIANA USP. Trata-se de uma referência, a mais fiel possível, a um documento original. Neste sentido, procuramos manter a integridade e a autenticidade da fonte, não realizando alterações no ambiente digital - com exceção de ajustes de cor, contraste e definição.

1. Você apenas deve utilizar esta obra para fins não comerciais. Os livros, textos e imagens que publicamos na Brasiliiana Digital são todos de domínio público, no entanto, é proibido o uso comercial das nossas imagens.

2. Atribuição. Quando utilizar este documento em outro contexto, você deve dar crédito ao autor (ou autores), à Brasiliiana Digital e ao acervo original, da forma como aparece na ficha catalográfica (metadados) do repositório digital. Pedimos que você não republique este conteúdo na rede mundial de computadores (internet) sem a nossa expressa autorização.

3. Direitos do autor. No Brasil, os direitos do autor são regulados pela Lei n.º 9.610, de 19 de Fevereiro de 1998. Os direitos do autor estão também respaldados na Convenção de Berna, de 1971. Sabemos das dificuldades existentes para a verificação se um obra realmente encontra-se em domínio público. Neste sentido, se você acreditar que algum documento publicado na Brasiliiana Digital esteja violando direitos autorais de tradução, versão, exibição, reprodução ou quaisquer outros, solicitamos que nos informe imediatamente (brasiliiana@usp.br).